

Mozorova N, Weisskopf MG, McCullough MI, et al. Diet and amyotrophic lateral sclerosis. *Epidemiology* 2008; 19: 324-337.

In een cohortonderzoek van de Cancer Prevention Study II is de relatie tussen voedingsmiddelen en dranken en het risico op mortaliteit door ALS onderzocht.

De Cancer Prevention Study II is een prospectief onderzoek dat werd opgestart in 1982 en meer dan een miljoen respondenten omvat. Tijdens de follow-up van 1989 tot 2002 overleden 862 mensen aan ALS.

Er werd gebruik gemaakt van een voedselfrequentievragenlijst bestaande uit 34 voedingsmiddelen- en 10 drank-items. Aan de respondenten werd gevraagd hoe vaak zij de producten / productgroepen per week gebruikten en bij de dranken hoe vaak per dag.

Het gebruik van zuivel, zuivel en eieren, vet vlees, mager vlees, gebakken voedingsmiddelen, vezelrijke graanproducten, vezelarme graanproducten, andere vetten, groenten en citrusfruit hadden geen relatie met ALS.

Bij de individuele voedingsmiddelen was een hoog gebruik van zilvervliesrijst, volkoren tarwe en gerst gerelateerd aan een hoger risico, terwijl een hoge consumptie van kip en patates frites een lager risico aangaven. Na correcties bleef alleen de relatie met kip significant.

Een hoge consumptie van thee werd gerelateerd met een lager risico, cafeinevrije koffie met een hoger risico, maar deze was na correctie marginaal significant. Er werd geen relatie gevonden tussen ALS en de consumptie van bier, wijn en sterke drank.

In tegenstelling tot eerdere onderzoeken werd geen relatie gevonden tussen een hoger risico op ALS en het gebruik van vlees, groente of zuivelproducten (als belangrijkste bronnen van glutamaat); evenmin werd een relatie gevonden tussen een lager risico op ALS en voedingsmiddelen die rijk zijn aan omega 3 meervoudig onverzadigde vetzuren (vis en groene bladgroenten) en producten rijk aan vitamine E (in dit onderzoek voornamelijk groene bladgroenten want plantaardige olie en noten werden niet gemeten).

Bij de analyse is gecorrigeerd voor mogelijke invloed van andere factoren dan voeding: leeftijd, geslacht, roken, vitamine E gebruik, body mass index en opleidingsniveau. Toch kan er altijd nog sprake zijn van andere risicofactoren (of beschermende factoren) die de gevonden associaties eigenlijk verklaren.

Andere beperkingen bij de interpretatie van de bevindingen zijn de beperkte omvang van het aantal voedingsmiddelen-items, de gedeeltelijke validatie van de vragenlijst (gevalideerd voor onderzoek naar voeding en kanker van de dikke darm) en het ontbreken van mogelijkheden tot berekening van de nutriënten- en energie-inname.

De auteurs zijn van mening dat geen overtuigend bewijs werd gevonden dat de onderzochte voedingsmiddelen gerelateerd zijn aan ALS. Het mogelijk beschermende effect van een hoge consumptie van kip vraagt om nader onderzoek.